

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

FEBRUARIE/MAART 2017

PUNTE: 100

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 6 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:
AFDELING A: Opstel (50)
AFDELING B: Langer Transaksionele Tekste (2 x 25) (50)
2. Beantwoord EEN vraag in AFDELING A en TWEE vrae in AFDELING B.
3. Skryf in die taal waarin jy geassesseer word.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Jy moet jou werk beplan (bv. deur 'n breinkaart/diagram/vloeidiagram/kernwoorde te gebruik) en jou werk taalversorg en proeflees. Die beplanning moet VOOR die finale produk gedoen word.
6. Alle beplanning moet duidelik aangedui word en daarna netjies deurgehaal word.
7. Jy moet jou tyd soos volg bestee:
AFDELING A: ongeveer 80 minute
AFDELING B: ongeveer 70 (2 x 35) minute
8. Nommer elke skryfstuk korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Die titel/opskrif word NIE in aanmerking geneem wanneer die woorde getel word NIE.
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: OPSTEL**VRAAG 1**

Kies EEN van die volgende onderwerpe en skryf 'n opstel van 400–450 woorde. Skryf die nommer en die titel/opskrif van jou opstel neer.

1.1 *Die lewe is een groot avontuur.* [50]

1.2 Sy wys na die woorde op die bladsy voor haar. Dit kan nie waar wees nie ... [50]

1.3 Ouers verwag te veel van vandag se tieners. [50]

1.4 Toe eindig dit in die hof. [50]

1.5

die aardryk is vandag puur blou dis bosduifblou en erdeblou en rand-om kleinkat-oog se blou

[Uit: *Klipwerk*, NP van Wyk Louw] [50]

1.6 Kies EEN van die volgende visuele prikkels en skryf 'n opstel daaroor. Skryf die nommer en jou eie titel/opskrif neer.

1.6.1

[Uit: www.huffingtonpost.com/mequilibrium/managing-expectations] [50]

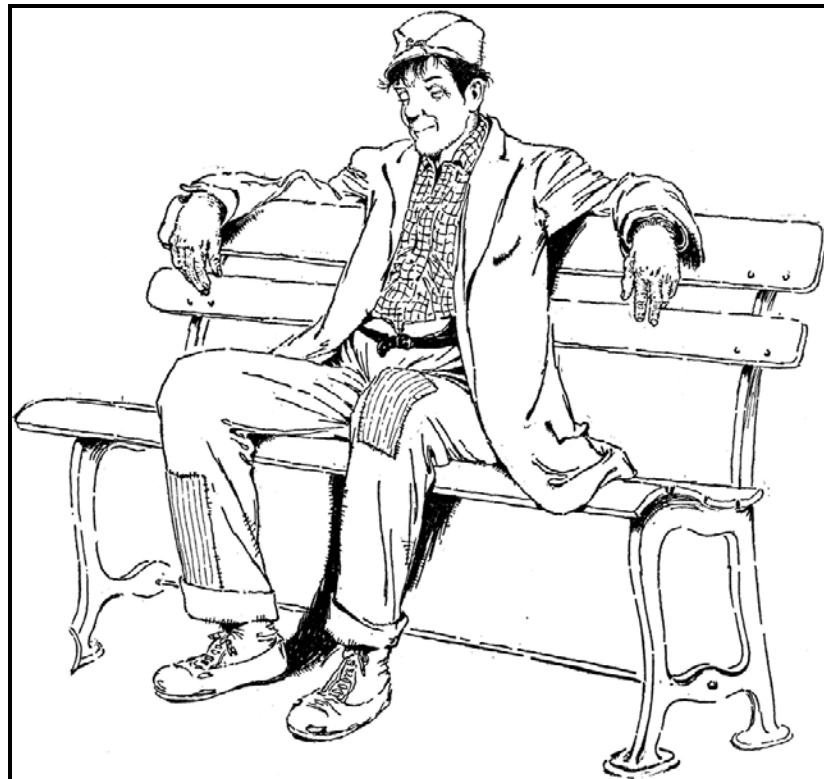
1.6.2

[Uit: <http://www.gettyimages.co.uk/detail/photo/close-up-of-red-gift>]

[50]

1.6.3

[Uit: <http://etc.usf.edu/clipart/62600/62607/>]

[50]

TOTAAL AFDELING A:

50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE**VRAAG 2**

Kies TWEE van die volgende onderwerpe en skryf 180–200 woorde oor elkeen. Skryf die nommer en die titel/opskrif van die teks wat jy gekies het, neer.

2.1 FORMELE BRIEF: KLAGTE

Mnr. Gawie du Toit is die eienaar van jou dorp/stad se plaaslike privaatpretpark, *Wonderland*.

Jy het verlede week daar besoek afgelê. Die toerusting was onveilig en die netheid van die terrein het veel te wense oorgelaat.

Skryf 'n brief aan die eienaar waarin jy jou klagtes uiteensit.

[25]**2.2 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF**

Jou skoolloopbaan staan einde se kant toe en jy het al baie lesse oor skoolgaan geleer.

Skryf 'n informele brief aan 'n leerder in graad 11 waarin jy raad gee oor hoe die graad 12-jaar ten volle geniet kan word.

[25]**2.3 HULDEBLYK**

Jou gunstelingtannie word 60.

Skryf 'n huldeblyk wat jy sal lewer tydens dié tannie se spesiale verjaardagviering.

[25]**2.4 FORMELE VERSLAG**

Boeliegedrag is 'n probleem wat toenemend by julle skool voorkom. Die omvang van sulke boeliegedrag neem gewoonlik skrikwekkende afmetings aan.

Die hoof het jou as hoofleier gevra om die saak te ondersoek en 'n verslag vir die dagbestuur van die skool voor te berei.

Skryf jou verslag.

[25]

2.5 KOERANTBERIG

Skryf 'n koerantberig vir *Rapport* met die volgende as opskrif:

Dié storm gee koue rillings**[25]****2.6 FORMELE TOESPRAAK**

Toe julle dié Maandag by die snoepie/kafeteria kom, was julle verstom. In plaas van jul gewone eetgoed was daar net gesonde kos en boonop was dit peperduur. Die leerders is ontevrede en vaardig jou af om by die oueraand hul besware aan die ouers en die beheerliggaam oor te dra.

Skryf die toespraak waarin jy die vergadering oorreed om dié saak reg te stel.

[25]**TOTAAL AFDELING B:****50****GROOTTOTAAL:****100**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

FEBRUARIE/MAART 2017

MEMORANDUM

PUNTE: 100

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE**AFDELING A: OPSTEL**

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prikkel skryf. Hy/Sy mag enige tipe opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:	I = Kh = 22
Taal, styl en redigering:	T = Kl = 10
Struktuur:	S = K = 4
Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).	36

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel vat die slot die skryfstuk saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

VRAAG 1**Riglyne**

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande memorandum) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan, **byvoorbeeld:**

1.1 Die lewe is een groot avontuur.

Die kandidaat kan hierdie onderwerp as 'n **beskrywende** opstel aanbied deur te beskryf wat die lewe avontuurlik maak. Moontlikhede van sulke sake is interessante/vreemde ouers, familie, onderwysers, vriende ... Dit kan ook handel oor 'n avontuur wat die kandidaat beleef het. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat mymer oor aspekte wat die lewe avontuurlik maak. 'n **Verhalende** opstel kan handel oor gebeure/handeling van mense wat groot avontuur in die kandidaat/verteller se lewe bewerkstellig. As **beredeneerde of argumenterende** opstel kan die kandidaat redeneer oor watter mense 'n belangrike rol in sy of haar lewe speel of 'n spesifieke persoon/groep uitsonder, bv. onderwysers.

[50]

- 1.2 **Sy wys na die woorde op die bladsy voor haar. Dit kan nie waar wees nie ...**
Die kandidaat kan die opstel as 'n **verhalende** opstel aanbied. Die woorde kan as die inleiding of slot of in die verloop van die opstel gebruik word. Kandidate kan 'n verhaal skryf oor iets negatiefs of positiefs wat met die karakter gebeur het. Moontlikhede is slegte of goeie nuus oor 'n erforsie, 'n matrieksertifikaat/graadbewys, 'n koerantberig, uitslae van mediese ondersoeke, 'n uitnodiging na 'n besondere geleentheid, ens. As die kandidaat 'n **beskrywende** opstel skryf, kan dit ook handel oor negatiewe of positiewe nuus, maar dan moet daar meer op die emosie as die verhaal gefokus word. Dit kan ook 'n **bespiegelende** opstel wees waarin daar gemymer word oor die woorde op die bladsy, moontlik 'n gedig, 'n vonnis, 'n uitnodiging, ens. [50]
- 1.3 **Ouers verwag te veel van vandag se tieners.**
Hierdie onderwerp kan lei tot al die soorte opstelle. As 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat skryf oor 'n voorval waar ouers te veel van hul tiener verwag het. In 'n **beskrywende** opstel kan die kandidaat skryf oor 'n situasie wat hy/sy waargeneem het waar ouers onnodige druk op hul tieners plaas. By 'n **argumenterende/beredeneerde** aanbieding kan die kandidaat die leser oortuig of hy/sy ten gunste of teen die stelling is. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat mymer oor die onrealistiese verwagtinge van ouers vir hul tieners. [50]
- 1.4 **Toe eindig dit in die hof.**
Die kandidate kan enige betekenis aan die woord *hof* koppel, bv. 'n geregshof, kerkhof, binnehof, ens. Die kandidaat kan 'n **verhalende** opstel aanbied wat handel oor bepaalde konflik wat in 'n geregshof geëindig het. Indien die onderwerp **beskrywend** aangebied word, kan die kandidaat fokus op grafstene in 'n kerkhof wat beskrywend van die oorledene se lewe kan wees. Hierdie onderwerp leen hom ook tot 'n **bespiegelende** opstel waarin die kandidaat besin oor die keuses in ons lewe wat 'n bepaalde uitkoms kan hê. Die hof wat die plig het om almal as gelyk voor die reg, te behandel, kan **beredeneer** word. [50]
- 1.5 **die aardryk is vandag puur blou ...**
Kandidate kan 'n **beskrywende** opstel aanbied waarin een spesifieke dag/verskillende dae vol vreugde/geluk/hoop beskryf word. Kandidate kan ook op *blou* fokus en die rol van blou in die lewe beskryf. Die onderwerp kan as **verhalende** opstel handel oor hoe 'n bepaalde dag verander het om soveel hoop/geluk/vreugde te bring. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat besin of dit moontlik is om hoop/vreugde te beleef te midde van ellende. Die belangrikheid van geluk en hoop teenoor die wanhoop van armoede en honger in Suid-Afrika kan **beredeneer** word. [50]
- 1.6.1 **Kuiken broei uit**
Interpretasies kan lei tot **beskrywende**, **verhalende** of selfs **bespiegelende** opstelle, bv. 'n **beskrywing** van 'n letterlike hoenderboerdery/plaaslewe of 'n gebeurtenis wat nuwe lewe/geleenthede/verwagtinge suggereer. 'n **Verhaal** kan handel oor hoe iemand 'n kans op 'n nuwe geleentheid/begin gekry het of selfs 'n plaaslewes storie vertel. Hierdie onderwerp kan ook **bespiegel** oor verskillende verwagtinge/geleenthede/ideale. In 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel kan die kandidaat redeneer oor die uitdagings wat 'n nuwe begin/geleentheid aan iemand bied. [50]

1.6.2 Die hande met die geskenkpakkie

Interpretasies kan lei tot al die soorte opstelle. 'n **Verhalende** opstel kan die storie van 'n misterieuse pakkie of geskenk vertel, of die verhaal van twee mense in besondere omstandighede. Dit kan ook handel oor 'n figuurlike pakkie (bv. gesondheid) met 'n positiewe of negatiewe betekenis. 'n **Beskrywende** opstel kan 'n situasie of gebeurtenis beskryf waar geskenke gegee word, bv. Kersfees/'n verjaardag. 'n **Bespiegelende** opstel kan mymer oor die gee van geskenke, die waarde daarvan, die vreugdes wat dit bring en geskenke wat verwag en ontvang word. Die **argumenterende** en **beredenerende** opstelle kan argumente aanvoer vir of teen die gee van geskenke, die finansiële implikasie daarvan of watter geslag watter voorkeure by geskenke het.

[50]

1.6.3 'n Man wat op 'n bank sit

Die kandidaat kan die **verhaal** van 'n persoon se lewe wat tot 'n bepaalde gevolg gelei het, vertel, of **besin** hoe menselewe deur eksterne faktore beïnvloed kan word. Daar kan ook oor medemenslikheid geskryf word. As **beskrywende** opstel kan die kandidaat verskillende mense se bedoelinge t.o.v. ooreenkomste/ontmoetings met die persoon beskryf. Indien die kandidaat **argumenteer** oor die moontlikheid om straatmense op te hef, kan die opstel as 'n **argumenterende** opstel slaag. Daar kan **beredeneer** word of daar nog plek vir medemenslikheid in die moderne, gejaagde era is. 'n **Bespiegelende** opstel kan die goeie en slegte tye van die kandidaat se ervaring van aanraking met straatmense bepeins.

[50]

SOORTE OPSTELLE:

VERHALENDE OPSTEL

Dit is 'n interessante vertelling van 'n storie/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word ('n storie of gebeurtenis).
- 'n Sterk oortuigende storielyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend en interessant, dit oortuig en ontwikkel logies, daarom is die inhoud samehangend.
- Die verhaal word uit eie ervaring geskryf, maar kan fiktief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- 'n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- 'n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Dit gebruik gewoonlik die verlede tyd.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos hy/sy te beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sintuie en 'n goeie woordeskat word vereis.

- Insig, begrip, 'n eie beleving en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot 'n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idiome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word gedoen deur die konnotasie en nie die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

BEREDENEERDE OPSTEL

Dis objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom, maar die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik ontleed wees in die ontwikkeling van die opstel.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waarvoor standpunt, alreeds tydens die inleiding, ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.
- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die lesers word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

BESPIEGELENDENDE OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/lewenswaarheid en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor 'n droom of wense/moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:

- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dis persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daarvoor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

TOTAAL AFDELING A: 50**AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE**

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:

I = K = 10

Taal, styl en redigering:

T = G = 6

Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).

16

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

2.1 KLAGTEBRIEF

Die brief fokus op probleme, o.a. onveilige toerusting en 'n onversorgde terrein by 'n plaaslike privaatpretpark.

Hou die volgende in gedagte:

- Die formaat is formeel: daar moet dus twee adresse wees. Die res van die brief se formaat moet korrek wees soos wat dit vir formele briewe geld.
- Die inhoud is baie belangrik, so ook die styl, struktuur en doel.
- Styl: Dit behoort saaklik, formeel, maar hoflik te wees.
- Eenvoudige, direkte taal is nodig.
- Struktuur: Die brief moet bestaan uit paragrawe waarin gefokus word op die probleme wat dit vir ondersteuners onaangenaam/onveilig/ongesond maak.
- Die doel van die brief is om te kla oor omstandighede, toerusting, diens en/of higiëne by 'n plaaslike pretpark.
- Die formele register moet gebruik word, soos bv. "u" in plaas van "jy"/"jou".

- Die afsluiting is formeel en bevat die skrywer se voorletters, van en titel, waar nodig, bv.

Die uwe

P. van Zyl
P. van Zyl

[25]

2.2 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF

Die kandidaat skryf 'n informele brief aan 'n graad 11-leerder waarin hy/sy hom/haar raad gee oor hoe om hul graad 12-jaar ten volle te geniet.

Hou die volgende in gedagte:

- Informele taal, register en styl behoort gebruik te word.
- Beskrywende, maar eenvoudige taal behoort voor te kom.
- Die briefinhoud behoort logies en volgens bogenoemde doel uiteengesit te word.
- Briewe behoort 'n inleiding, liggaam/inhoud en slot te hê.
- Die skrywer se adres en datum waarop die brief geskryf word, moet gegee word.
- Na die skrywer se adres behoort die informele aanhef te volg.
- Die brief behoort informeel afgesluit te word.
- Die formaat van die brief is belangrik.

[25]

2.3 HULDEBLYK

Bring hulde aan 'n gunstelingtannie tydens haar spesiale verjaarsdagviering.

Hou die volgende in gedagte:

- Die persoon se naam en van, adres en ouderdom, die plek waar die tannie haar tans bevind behoort gegee te word.
- Prestasies, hoogtepunte uit die persoon se lewe en gemeenskapsbetrokkenheid kan ingesluit word.
- Die fokus behoort te wees op dit wat die tannie vir die skrywer beteken het.
- Gebeurtenisse/Staaltjies/Persoonlike herinneringe behoort ingesluit te wees.
- Die huldeblyk moet waarderend wees.
- Iets persoonliks, soos 'n gedig, kan bygevoeg word.
- Taal, styl en register is formeel, opreg en uit die hart.

[25]

2.4 FORMELE VERSLAG

Die hoofleier word deur die skoolhoof versoek om 'n verslag saam te stel vir die dagbestuur van die skool. Die verslag fokus op boeliegedrag onder leerlinge wat toenemend op die skoolterrein voorkom.

Hou die volgende in gedagte:

- Die verslag moet presiese inligting oor boeliery en die omvang daarvan gee.
- Die leerder behoort bewys te lewer dat hy/sy die agtergrond, doel en omvang in ag geneem het, die inhoudsgedeelte behoort feitlike inligting te verskaf (Wie? Hoekom? Waar? Wanneer? Wat? Hoe?) en in die samevatting of slot behoort die leerder aanbevelings, verwysings en/of aanhangsels te noem.
- Feite moet gegee word.
- Semiformele of formele taal, register en styl behoort gebruik te word.
- Die verslag behoort teenwoordige tyd en die derdepersoon te gebruik.
- Tegnieese woorde en frases kan gebruik word.
- Die verslag is kort en bondig.
- Taal en styl behoort onpersoonlik te wees.

[25]**2.5 KOERANTBERIG**

Die koerantberig fokus op 'n storm (letterlik/figuurlik) wat mense koue rillings gegee het/groot skade aangerig en/of die mense geskok gelaat het/met verwondering vervul het. Die kandidate gebruik die kop, soos op die vraestel aangedui, vir die berig.

Hou die volgende in gedagte:

- Feite moet kortliks en akkuraat gegee word.
- Belangrikste feite moet gegee word sonder om leser te verloor.
- Opsomming moet akkuraat wees sonder om die waarheid te verdraai.
- Feite moet saaklik en op formele wyse gestel word.
- Subtitels kan gebruik word.
- Belangrikste feite word in die eerste paragraaf vermeld: wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe en in watter mate.
- Die res van die paragraawe is 'n uitbreiding van die inleidende gegewens.

[25]**2.6 FORMELE TOESPRAAK**

Die leerder spreek die teenwoordiges (ouers en beheerliggaam) by die oueraand van die skool toe oor al die veranderinge wat by die snoepie plaasgevind het en dra die leerders se klagtes daarvoor oor.

Hou die volgende in gedagte:

- By hierdie toespraak moet die gehoor formeel gegroet word: Geagte Voorsitter, Skoolhoof en Ouers ...
- Die styl moet by die geleentheid en die gehoor pas.
- Skryf weldeurdagte idees en vermy clichés.
- Gebruik kort sinne met eenvoudige idees en bekende voorbeelde.
- Die inleiding moet die gehoor se aandag prikkel.
- Die inhoud van die toespraak moet in paragraawe aangebied word.
- Die slot moet die gehoor tot nadenke stem.

[25]

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

LET WEL:

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A).
- Punte van 0–50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in 'n hoë- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE]

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting -Idee is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke -Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons baie goed; getuig van vaardigheid -Idee heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid -Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend -Idee redelik samehangend en oortuigend -Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Wisselvallige samehang in respons -Idee onduidelik, nie oorspronklik nie -Min bewys van organisasie en samehang	-Respons heeltemal irrelevant -Idee deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie -Vaag en herhalend -Geen organisasie nie en is onsamehangend
	Lae vlak	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Respons uitmuntend, maar uitsonderlik treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek -Idee intelligent en volwasse -Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons goed; getuig van vaardigheid -Idee relevant, interessant -Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend, maar verval soms in onduidelikheid -Idee redelik samehangend en oortuigend -'n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons is grootliks irrelevant. -Idee begin los staan en kan verwarrend wees -Skaars 'n bewys van organisasie en samehang	-Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie -Heeltemal irrelevant en ontoepaslik -Deurmekaar en geen fokus nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE] (vervolg)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks; Woordkeuse; Taalgebruik en konvensies, punktuasie, grammatika, spelling 15 PUNTE	Hoë vlak	14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
		-Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend -Toon retories treffend en effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Knap gedaan	-Toon, styl, register en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik effektief en 'n deurlopende gepaste toon word gebruik -Grammatika en spelling grootliks foutvry -Baie goed gedaan	-Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks -Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra -Toon is gepas -Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	-Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie -Taalgebruik baie basies -Toon en woordkeuse skaars toepaslik -Baie beperkte woordeskat	-Taal onverstaanbaar -Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks -Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
	Lae vlak	13	10	7	4	
		-Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Baie goed tot knap gedaan	-Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief -Toon gepas en effektief -Enkele foute in grammatika en spelling -Goed gedaan	-Voldoende taalgebruik, maar teenstrydighede word opgemerk -Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	-Taalgebruik onvoldoende -Weinig indien enige sinsverskeidenheid -Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		5	4	3	2	0–1
		-Uitstekende ontwikkeling van onderwerp -Uitsonderlike detail -Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	-Logiese ontwikkeling van details -Samehangend -Sinne en paragrawe logies en toon variasie	-Relevante detail ontwikkel -Sinne en paragrawe goed gekonstrueer -Opstel maak nog effens sin	-Sommige punte geldig -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nog sin	-Noodsaaklike punte ontbreek -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nie sin nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE – HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees; Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	13–15 -Respons uitsonderlik, bo verwagting -Idees intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idees behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	10–12 -Respons baie goed en demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute	7–9 -Respons voldoende en toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	4–6 -Basiese respons toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus, maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	0–3 -Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Punktuasie en spelling 10 PUNTE	9–10 -Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer -Feitlik foutloos	7–8 -Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	5–6 -Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	3–4 -Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	0–2 -Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besai met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer